

Strategiplan för Stiftelsen Hästhästforskning 2020-2023

1 Bakgrund

Stiftelsen Hästhästforskning (SHF) bildades 2004 av Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS) i samverkan med AB Trav och Galopp (ATG), Stiftelsen Lantbruksforskning och Agria djurförsäkring (Agria).

Tack vare samverkan mellan hästnäringen och staten har SHF kunnat stödja flera viktiga projekt inriktade på såväl veterinärmedicinsk forskning som frågor kring hästens relationer till människa, samhälle och miljö.

Under 2009 inleddes ett samarbete mellan SHF och Norges Forskningsråd gällande hästhästforskning. De övriga norska finansörerna var Norsk Rikstoto och ”Forskningsmidler over Jordbruksavtalen”. Det är Norsk Hestesenter som arbetar för att främja hästhästforskning, koordinera de norska intressenterna och delta i styrelsearbetet inom SHF.

Avtalet, som slutits mellan länderna, verkar för att lyfta samverkansprojekt inom forskning och utveckling. Genom samarbetet nyttjar Norge bland annat den forskningsadministration som SHF tillsammans med Stiftelsen Lantbruksforskning skapat.

2 Nulägesbeskrivning

Strategiplanen är avsedd att gälla från 2020 till 2023. Kopplat till denna strategiplan finns ett forskningsprogram som är framtaget av svenska och norska intressenter tillsammans. Strategiplanen och forskningsprogrammet ses över årligen av styrelsen, som har huvudansvaret för utveckling och genomförande av lagda planer. Strategiplanen och forskningsprogrammet presenteras på www.hastforskning.se och www.nhest.no.

Dagens hästar används på annat sätt än tidigare och många hålls nära tätorter. Ett ökat antal hästar innebär en allt viktigare inkomstkälla för lantbruket samt för olika yrkeskategorier såsom veterinärer, hovslagare, tillverkare och försäljare av hästtillbehör med flera. Enligt ekonomiska beräkningar bidrar hästnäringen i Sverige med ca. 70 miljarder SEK per år till den samhällsekonomiska omsättningen, vilket skapar cirka 38 000 årsverken i Sverige. Norsk hästnäring omsatte 2010 7,2 miljarder NOK, och genererade 10 000 årsverken.

Det finns cirka 360 000 hästar i Sverige, vilket gör landet till ett av de häst-tätaste i Europa. Motsvarande siffra i Norge är 125 000. Det alltmer utbredda intresset för hästar medför en stor efterfrågan på varor och tjänster. Nya produkter, yrken och tjänster utvecklas hela tiden och ger grund för ett allt större småföretagande i framförallt tätortsnära landsbygd men också i glesbygd.

Den stora tillväxten av antalet hästar har också ökat efterfrågan på välutbildad arbetskraft. Den verksamhet med olika hästutbildningar som vuxit fram under många år är relativt välorganiserad. Det finns utbildningar på många nivåer samt ett stort utbud av enskilda kurser och utbildningar. Hästen ingår som en naturlig del i kretsloppet och bidrar i stor utsträckning till att bevara odlingslandskapets biologiska mångfald samt kultur- och skönhetsvärden. Den samlade hästnäringen påverkar 9 av de 17 mål som inryms inom Agenda 2030.

I bägge länderna är hästen en viktig källa till upplevelser och avkoppling för många människor, särskilt kvinnor. Cirka en miljon svenskar rider regelbundet eller har annan regelbunden kontakt med hästar. Vidare är rid-, trav- och galoppsporterna tillsammans en mycket stor publiksport, med flera miljoner besökare per år.

För att öka tillväxten och nå de uppsatta målen är det avgörande att hästnäringen är en relevant och respekterad aktör i det omgivande samhället. Genom att exempelvis definiera samhällsutmaningar där näringen tillsammans med hästen erbjuder attraktiva lösningar kan hästnäringens dagliga bidrag till ett bättre samhälle beskrivas och tydliggöras.

I såväl Norge som Sverige har olika policydokument utarbetats för att skapa fortsatt positiv utveckling och tillväxt inom hästnäringen:

- Strategisk plan Norsk Hestesenter - nhest.no
- Hesten som resurs, veiledere – regjeringen.no
- HNS Strategiplan 2020-2023 – hastnaringen.se
- Hållbar hästnäring – Strategisk forsknings- och innovationsagenda
- Nationell Strategi för Hästföretagande – lrf.se

Tiden från idé, via forskning, till omsättning i praktiken är en process som kan ta 10 år. SHF's processer är goda, och vi fokuserar på den implementerande delen. För bägge länderna har hästnäringen en stor potential, och kan erbjuda samhället många lösningar avseende olika samhällsutmaningar. Tillväxten inom hästsektorn kommer i så fall inte enbart att gynna hästnäringens enskilda individer, företag och organisationer utan även samhället i stort.

SHF's forskningsprogram uppdateras parallellt med strategiplanen och täcker in de senaste rönen och utmaningarna. Vid den senaste revideringen av forskningsprogrammet har djurvälstånd (kunskapsbaserad) arbetats in i bägge programområdena. Vi har som målsättning att hållbarhet på samma sätt skall täckas in i bägge programområdena. Söktrycket de senaste 10-åren har fördelat sig väl över forskningsprogrammets olika delområden.

I ett internationellt perspektiv är SHF's kombinerade satsning på ett naturvetenskapligt/veterinärt programområde och ett hum/sam-område relativt unikt. Genom att dela upp i två programområden främjas specialisering i bägge områdena. Med en 60/40%-ig fördelning av medlen mellan områdena pekar SHF på vikten av bägge områdena. Vi ser framför oss att detta även kommer att leda till att vi framöver får fler mångvetenskapliga ansökningar, som täcker bägge programområdena.

Inom några områden är Svensk/Norsk hästforskning världsledande, som till exempel rörelsemekanik och djurvälstånd. SLU (Sverige) och NMBU (Norge) är de två universitet som är högst representerade i våra utlysningar. Bägge universiteten rankas bland de 50 främsta i världen inom området Veterinary Sciences.

I en värld där hästens väl och ve diskuteras i många sociala forum är det viktigt att SHF står som avsändare av faktabaserad kunskap inom djurvälstånd.

SHF's policy kring djurförsök

Användande av djurförsök skall av den sökande motiveras redan i steg 1 i ansökan. Projekt med djurförsök får endast inledas efter att djuretiskt tillstånd beviljats, samt finansiering betalats ut.

SHF delar lagstiftarens och tillsynsmyndighetens syn att användning av djurförsök skall begränsas.

3 Verksamheten

Vision

”Nordisk hästforskning – ledande i världen”

Utifrån fastlagda strategier bör samarbetet kring hästforskning mellan Sverige och Norge leda mot visionen.

Syfte och uppdrag

Enligt stiftelsens ändamålsparagraf är uppdraget att finansiera och stödja vetenskapligt kvalitativa och för näringen relevanta forskningsprojekt rörande hästar och hästnäringens utveckling, genom att lämna ekonomiska bidrag till forskare efter ansökningsförfarande och bedömning.

Det övergripande syftet för norsk och svensk hästforskning är ett ökat värdeskapande för hästen, näringen, människan och samhället. Hästforskning, finansierad och administrerad av SHF ska öka kunskaperna och synliggöra hästens position i samhället. Forskningen i Norge och Sverige ska bidra till ökad hästvälfärd samt kan också bidra till att hitta nya användningsområden inom hästsektorn, såsom hälsa och rehabilitering samt omsorg för människan.

Värdegrund

Värdegrunden ska beskriva en trovärdig hållbar bild av SHF och dess forskningsprojekt. Vid projekt finansierade av eller vid annan samverkan med SHF förväntas att forskare och andra samarbetspartners agera utifrån värdegrunden:

Relevans och nytta – forskningsprojekt finansierade av SHF ska vara av hög relevans och till stor nytta för hästen och hästnäringens aktörer.

Etik – SHF står för god forsknings- och djuretik (hästvälfärd) i alla avseenden.

Kvalitet – i alla led från utlysning och bedömning till resultatförmedling och övrig administration ska kvalitet genomsyra SHF:s arbetssätt.

Organisation

Styrelsen tillsätts av SHF:s stiftare och enligt avtal med Norges forskningsråd. Styrelsen kan därutöver själva välja in ytterligare ledamöter.

Styrelsen beslutar årligen om prioriteringarna inför utlysningen av forskningsmedel

- hur mycket forskningsmedel som utlyses
- fördelningen av utlysta medel mellan programområdena.
- eventuella särskilda satsningar det året

Det övergripande operativa ansvaret för SHF ligger på verksamhetsledaren medan forskningssekreteraren ansvarar för forskningsprogram, beredningsgrupper och nomineringskommitté.

Tjänster i form av ekonomi och administration sker i samverkan med Stiftelsen Lantbruksforskning. Kommunikationstjänsten delas mellan HNS och NHS. Verksamhetschefen koordinerar aktiviteter mellan de norska och svenska parterna, där parterna ansvarar för att utse kontaktpersoner.

Nomineringskommittén ska till styrelsen föreslå ordförande samt ledamöter i beredningsgrupperna. Till grund för förslagen har nomineringskommittén att, förutom föreslagen ledamots vetenskapliga kompetens eller förmåga att bedöma relevans för hästnäringen, tillse att kompetens finns avseende de olika områden som beskrivs i SHF:s forskningsprogram. Ordförande skall vara sakkunnig inom programområdet.

Respektive programområde har en egen beredningsgrupp och ordförande. Forskningssekreteraren är sekreterare i bägge grupperna och föredragande av förslag till beslut inför styrelsen. Beredningsgrupperna ska granska, bedöma och prioritera till SHF inkomna forskningsansökningar, samt lämna förslag på beviljande av anslag respektive avslag för beslut av styrelsen. De skall även bedöma inkomna slutrapporter. Återkoppling till de som sökt projektmedel ska ske på ett konstruktivt sätt.

Forskningsprogram

Forskningsprogrammet har under 2019 reviderats och uppdaterats för att spegla behoven inom hästsektorn idag och att gälla 2020-2023. Forskningsprogrammet är indelat i två programområden:

- Veterinärmedicin, husdjursvetenskap och teknikvetenskap (VHT)
- Samhällsvetenskap och humaniora (SH)

Forskningsprogrammet i sin helhet kan läsas på www.hastforskning.se och www.nhest.no

Utlysningen sker i två steg, där de sökande i steg 1 kommer in med kortare skiss som bedöms med avseende på relevans och potential. De projekt som går vidare till steg 2 inkommer med en full ansökan som bedöms med avseende på relevans och vetenskaplig kvalitet. För att beviljas ska forskningsprojekten hålla både högsta vetenskapliga kvalitet och vara av högsta relevans för hästnäringen. Bedömningskriterierna framgår av handboken – www.hastforskning.se

Forskningsprogrammet omfattar inte direkta innovationsprojekt, utan fokuserar på forskning. Forskningsprojekten kan naturligtvis även leda till innovation. Steget till innovation går ofta vägen över patent. SHF är för innovativ forskning som kan leda till produkter som kan nå en marknad, projektmedel får dock ej användas för att täcka patentkostnad.

4 Strategiska målsättningar

Strategiplanens målsättningar bryts i den årliga verksamhetsplanen ner till mätbara aktiviteter.

Finansiering

Svensk Travsport/HNS och Agria har i avtal till och med 2021 anslagit 5,9 miljoner SEK årligen till SHF. Den svenska regeringen anslår via forskningsrådet Formas 6 miljoner SEK årligen. Enligt avtal tom 2021 samordnar Forskningsrådet den norska hästforskningsfinansieringen om 7 miljoner NOK årligen.

Finansieringen från stat och näring ska säkras och helst ökas, genom ett större engagemang och en bättre kunskap gällande hästforskning och forskningsmiljöerna i Sverige och Norge. Stiftelsen strävar efter att upprätta fleråriga avtal med sina privata och statliga finansiärer. I arbetet med att trygga den långsiktiga finansieringen tas hänsyn till de olika förutsättningarna i Norge och Sverige. En förutsättning för att få fortsatt och utökad finansiering samt stärka legitimiteten är att kunna uppvisa lyckade forskningsprojekt samt att SHF drivs så kostnadseffektivt som möjligt.

Hästnäringen samt allmänheten ska känna till möjligheten att skänka pengar till SHF, vi anpassar informationen om detta till olika målgrupper.

Mål - gemensamma

- *Forskningssamverkan* – Näringsfinansiering kan ske direkt i projekten. Vid riktade utlysningar är målsättningen att medfinansieringen bör vara minst 20%.

Mål – Gemensamma

- *Öka befintlig finansiering* - Genom att skapa resultat till nytta för hästnäringen och finansierarna, från bägge programområdena, under 3-årsperioden öka den norska finansieringen till 8 miljoner NOK/år samt öka den svenska finansieringen från stat och näringen med totalt 2 miljon SEK under samma period.
- *Ny finansiering* – ambitionen är att under perioden fånga ny finansiering från näringen och privata donatorer genom att välja nya vägar genom till exempel samarbeten och samlingsaktiviteter. Målet är att via denna finansiering kunna göra riktade forskningssatsningar.

Forskningssamverkan på nordisk och internationell basis

Mål - gemensamma

- *Forskningssamverkan* – norsksvenska samverkansprojekt är en viktig del i samarbetet. Av totalt beviljade projekt ska varje år ca. 40 % vara norsksvenska samverkansprojekt.
- *Starka nätverk* - De nordiska och internationella nätverken är viktiga att stärka, både för kunskapsöverföring, informationsspridning och för informationssamling. Stiftelsen välkomnar även forskningssamverkan likt den som sker mellan Norge och Sverige med andra nordiska länder.
- Tydliggöra positionen att vara en av de ledande regionerna i världen för hästforskning.

Kunskapsproduktion

Forskningsprogrammet är indelat i två områden för att säkerställa att fokus läggs såväl på det nyare området samhällsvetenskap och humaniora, såväl som de vedertagna forskningsområdena inom veterinärmedicin samt husdjurs- och teknikvetenskap. SHF finansierar primärt tillämpad forskning. Grundforskning finansieras huvudsakligen av större forskningsråd via högskolor och universitet, och endast undantagsfall av SHF.

Mål – gemensamma

- Finansierad forskning skall vara av sådan kvalitet att det kan publiceras i internationellt erkända vetenskapliga tidskrifter eller motsvarande.
- Kompetens för att täcka in forskningsprogrammets olika inriktningar ska finnas i beredningsgrupperna för adekvat relevansbedömning av projektansökningar.
- *Nytta för näringen* – SHF:s forskningsprogram och beredningsmodell skall vara så utformade att de insatta forskningsmedlen genererar nytta för näringen. Den nya modellen i forskningsprogrammet fokuserar på relevans i första steget i ansökan, med syfte att premiera behovsdriven forskning.
- *Nya forskningsmiljöer* - Med hänsyn till att hästnäringen allt mer breddas och blir mer tärtortsorienterad ska nya forskningsmiljöer knytas till SHF.
- *Fördelning mellan programområden* – Fördelningen mellan programområdena VHT och SH skall över perioden vara 60 respektive 40 procent.

Kunskapsförmedling

SHF skall verka för en tydlig koppling mellan brukare, forskare och näring/industri såväl i kommunikation och implementering av resultat från projekt.

Mål - gemensamma

- Forskarna skall vid varje tillfälle (artikel, publicering, intervju med mera) de presenterar ett projekt finansierat av SHF, nämna att SHF står för finansieringen av projektet.
- Forskningsresultaten skall omsättas i kunskap som sedan skall nå ut till näringen och andra intressenter. Beroende på vem mottagaren är måste kunskapsöverföringen anpassas till mottagaren.

Övrig kommunikation

Möjligheten till anslag och stöd för hästforskning ska bli mer känt, hos såväl politiker, beslutsfattare såväl som inom forskningsmiljöerna och inom hästnäringen, genom effektiv kommunikation till rätt målgrupper.

Mål -gemensamma

- Genom att höja kunskapsnivån och kommunicera hästforskning till näring, media, beslutsfattare, samhälle och politiker ökar förståelsen för behovet av hästforskning. På detta sätt visar också SHF att vi är en betydande aktör för att omvandla finansieringsmedlen till relevant kunskap för näringen.
- Det är av största vikt att näringens forskningsbehov ur ett relevansperspektiv kommuniceras med forskarmiljöerna för förståelse och medvetenhet.

5 Uppföljning och utvärdering

Strategiplanen följs upp årligen av SHF:s styrelse för att alltid vara ett aktuellt och dynamiskt verktyg, som gagnar och förstärker en positiv utveckling av den svenska och norska hästnäringen. Strategiplanen ska utgöra en bas för dialogen mellan SHF och övriga organisationer inom hästnäringen samt med staten och forskarsamhället.

De strategiska målen bryts ned till aktivitetsmål i en årlig verksamhetsplan. Under året ska rapportering och avstämning av aktivitetsmålen ske till styrelsen. Anslagsfördelning följs årligen också upp gentemot satta program mål. En mer genomgående utvärdering av SHF:s verksamhet och finansierade projekt bör göras på regelbunden basis för att verifiera att medlen gör nytta.